

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 13.

Iparosok kongresszusa.

(K. Ö.) Kincses Kolozsvár városában gyűltek össze az ország iparistületei V. országos gyűlésük megtartására. Amit eddig sajtójuk és országos gyűléseik után a kormánytól az ipar fellendítése érdekében követeltek, azt nagyrészt újból benne találjuk az ötödik kongresszus programjában is. A mozgalom vezetői mintegy ezzel is jelezni akarják, hogy a közgazdasági kormányzat nagyrészt még nem teljesítette azokat a jogosnak mondható követeléseket, melyek foganatosítása az ipar és első sorban a kisipar életképessége szempontjából elengedhetetlenül szükséges.

És erre az álláspontra helyezkedünk mi is.

Az iparfejlesztés tekintetében mi mindig a nemzeti álláspontot védelmeztük. Ebből a szempontból nem hunyhatunk szemet azon politikai irány előtt, mely megengedi, hogy 186,545 minden segéd-személyzet nélkül s 62,369 egy tanoncz-czal avagy segéddel dolgozó iparüzőkből álló társadalmi osztály a megélhetés oly problémái elé állítassék, mint az a magyar kisiparosokkal történik. Ez a társadalmi osztály megérdemelte a multban az állam gondoskodását, kettős ok forog fenn a jelenben, midőn az új társadalmi rend kerekeit készülünk lerakni, hogy állam és társadalom vállalva hason közre a kisiparos-osztály erkölcsi és anyagi boldogulásán.

Az ipartörvény sokat hangoztatott revíziója még mindig a kérelmezés stádiumában van. Az iparistületek hatásköre máig sem nyert oly kibővítést, mely nélkül mi az autonómikus működést elképzelni sem tudjuk. A közszállítások terén a kisipar máig is a kegyelemmorzsákkal kénytelen beérni. Az iparszövetkezeti ügy a lehető legnyomorúságosabb helyzetben van. Hogyan fejlődhetett volna, mikor hiányzott hozzá az élető erő, a hitel. Pedig maga a hitelszövetkezetek központjának ügye sem tisztázódott annyira, hogy működése elé aggálylyal ne néznénk. Az adóreform ügye is azon kérdések közé tartozik, mely a kisipar anyagi boldogulásával szoros összefüggésben van. A tisztességtelen verseny kiküszöbölése pedig elengedhetetlen feltétel, ha azt akarjuk, hogy állami és társadalmi támogatás kárba ne vesszen.

És itt mindjárt ki is mondjuk, hogy a kisiparos-osztály emancipálja magát végre-valahára azon befolyásoktól, melyek boldogulását eddig is lehetetlenné tették. A kisiparosok ügyének vezérei között olyan egyéniségeket találunk, kinek egész egyénisége a merkantilizmussal van összeforrasztva. Lehet-e remény arra nézve, hogy az iparpártolás a kisiparra való tekintettel helyes irányba tereltesse, mikor a kisipar ügyei vezetését azok ragadták magukhoz, kik a gyáripar fejlesztésének egyoldalú hívei. Pedig az ipar állami kedvezményezéséről szóló törvényczikk még nem nyert módosítást abban az irányban, mint azt a kisipar helyzete és hivatása, melyet a jövő társadalmi alakulásokban betölteni tartozik, megkövetelné. Azok a titkos erők, melyek

az állami protekcionizmus bőségszaruját a gyáripar számára foglalták le, nem szabad, hogy tovább is szemfényvesztést üzenek a magyar nemzet igazi érdekeivel. Ezt kell elérnünk és akkor a kisiparos osztályra is jobb napok virradnak.

Nem tagadjuk, hogy az utóbbi években állam és társadalom nagy jóakarattal kíséri a kisipar sorsát. De mi az a kevés, amit a közszállítások és az ipari hitelügy szervezése terén elérni sikerült, azon mulasztásokhoz képest, melyek két évtizeden át az iparos munka szervezését lehetlenné tették. Amily könnyű egy kereseti osztályt tönkre tenni egyoldalú politikai irány követése mellett, oly nehéz azt ismét lábra állítani kicsinyes, tessék-lássék féle intézkedésekkel. A gyökeres segély be nem következhetik, mint csakis azon irány határozott követése útján, melynek elhanyagolásából következett be a kisiparos-osztály erkölcsi és anyagi válsága.

A kisiparos-osztály azonban bele ne dobja magát abba az árba, mely könnyen végzetessé lehet rája nézve. Értjük az állami támogatás oly igénybevételét, mely az önállóságnak szokta sirját ásni, mely elernyeszti az erőket és képtelenné teszi arra, hogy saját lábukon is szabadon mozoghassanak.

A hajlandóság erre megvan, éppen azon erők közreműködése folytán, melyek soha a saját lábukon nem jártak és mindent az államtól várnak. A kisipar helyzete most olyan, mely megkívánja az állam közreműködését. Az állam hozzon új törvényeket s revideálja a régieket, ennek az elérésében mi a kisiparos osz-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Büszke Pista gazdasága.*

Irta: Bodnér Gáspár.

A széna munkáját elvégezték. Aztán jött a repce. Egész falu népe egyszerre özönlött a mezőre. Hja' sietni kellett, nehogy kiperegjen. El is végezték csakhamar és mert jól beütött, a muzsika szólott, mikor a gép mellett, a mező közepén, leveles szín alatt az áldomást tartották . . .

És az áldomással meg volt mindenki elégedve, dicsérték is nyakra-főre a »bőkezű« gazdát, csak egyetlen egy legény akadt, a ki amugy igazán göböt kötögetett minduntalan.

— Már az igaz — szólott először csak ugy ni, a suba alól, hogy ezt a mi gazdánkat, már mint Lencsés György uramat — Kolompér Györgynek kellene nevezni . . .

— Hogy hogy?

— A tatár fogja el a szokását, egyebet se főzet a munkás embernek, csak kolompért.

— Bizony szentem, az igaz, hogy kolompért főzet; de olyat, henter Büszke Pista is megnyalhatja a szép száját utána.

— Ugy van, igazán van, kiáltott közbe a fehér népség, segíteni akarván Mártha asszonyt a ki az iménti szavakat mondotta.

* Mutatvány a szerzőnek most megjelent »A mi népünk« című művéből.

Büszke Pista most az egyszer hallgatott. Ugy látszik nem tartotta tanácsosnak ennyi asszonygyal szembe szállani. Hát csak türtöztette magát, hej pedig be nehezére esett neki a némaság.

Mert meg kell adni, hogy Büszke Pista legény volt ám a talpán. Kiserkent már a baj'sza s ha árvalányhajás kalapját úgy vasárnaponként kissé oldalt vágta a fején és végig ment a falu utcáján, ugyancsak rajta akadt a szemé mindenkinek.

Ugy is hívta a fehérsépség: Büszke Pista. Mert büszke volt a legény és elbizakodott; nyilván tudta, hogy bizony nem egy leány szive dobban meg, mikor odaszól egy »Adj! Isten jó napot! vagy estét!

Hanem ugyan Pistától doboghatott a szíve. Rajta nem fogtak a beszédes, tüzes szemek. Mindjárt megmondom, miért?

Lencsés György uramnak ugyanis volt egy fogadott lánya, Zsuzsika. Ez a leány nem ismerte szüleit, árván maradt ott a Lencsésék gazdaságában. Lencsésné jó szive felfogott rajta, házában nevedett mint egyszerű földmives leány. De nevedett szépségben, erényben egyaránt. Most már hajadonná serdült; és olyan helyre kis teremtés vált belőle, hogy hét községben nem volt párja. Zsuzsa tüzet vetett Büszke Pista szívébe, a miről ő, már t. i. a leányzó épenséggel nem tehetett.

Mert Zsuzsika ügyet sem vetett a legényre, a mi Büszke Pistát szerfölött bántotta. De nem

tehetett mást, mint így la, munka idején rendszeren beszegődött Lencsés gazda mezejére — munkásnak. Ott aztán dolgozott emberül, de naphosszat láthatta a szép Zsuzsát, sőt olykor-olykor szót is váltott vele, bár a leány oly hideg maradt, mint a márványszobor.

Büszke Pista tudta, érezte, hogy le van nézve. Mikor egy korcsmában egy maga borozgatott, el is busulta magát, aztán természetéhez hiven csak daczolt a szívével; nagyot ütött a korcsma asztalára és kiáltott a cigányoknak: Huzzad csak azt a nótát!

— Szegény vagyok, nem illek én te hozzád!

Aztán ugy a leányos háznál is mondogatta.

— Azért néz le engem a Zsuzsika, mert Lencsés uram a gyámajja. Hát micsoda gazda ember Lencsés uram! A ki a leveles szín alatt krumplit tálatat. A ki a munkásainak csak egy tizenkettédén adja . . . Hej, majd ha én a magam gazdája leszek! Akkor nézze meg a világ, milyen dolguk lesz az én munkásaimnak.

Zsuzsának rendre elbeszélétek, hogy Büszke Pistának mi a baja és milyen a reménysége.

A leány meg még most is néma maradt. Nem szólt az egy szót sem, mintha bizony Büszke Pista a világon sem volna.

Ez fájt szörnyen a legénynek. Ez a macacs közönyösség beleszántott a szíve közepéig . . .

Nem lehet tehát csodálkoznunk, ha fordított

tályt támogatni fogjuk. A többi azonban intézze el maga a kisiparosság, mert csak így őrizheti meg individualitását mint kereseti osztály, ha az ipartestületi önkormányzat útján maga lesz saját sorsának intézője. Ekkor, de csakis ekkor lesz képes újra elfoglalni azt a gazdasági és szociális szempontból egyaránt fontos tért, mely őt a társadalmi osztályok keretében méltán megilleti.

Néppárti gyűlések.

A *bazini* választókerület néppárti polgárai a pozsony megyei *Pudmericzen* 1899. október 15-én, vasárnap délután fél 3 órakor néppárti népgyűlést fog tartani, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: gróf *Zichy* János, orsz. képviselő. 2. Az egyházpolitikáról. Tartja: *Jedlicska* Pál esperes-plébános, a műemlékek orsz. bizottságának tagja. 3. A néppárt parlamenti működéséről. Tartja: dr. *Kubina* József ügyvéd, orsz. képviselő. 4. A szövetségekről. Tartja: dr. *Ernst* Sándor. 5. Elnöki zárszó.

A *köbölküti* kerület v. polgárai folyó hó 15-én, vasárnap fognak tartani néppárti gyűlést *Barth* községben, a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Rakovszky* István, cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő. 2. A néppárt és a közgazdaság. Tartja: *Vaszary* Mihály, bányafelügyelő. 3. A néppárt parlamenti működéséről. Tartja: *Molnár* János, p. főpap, orsz. képviselő. 4. Elnöki zárszó.

Főispán változás.

Néhány napja a *K. E.* nyomán a fővárosi sajtó azt híresztelte, hogy *Laszberg* gróf győri főispán elhagyni készül állását, mert a kormány az árvízvédelemnél nem őt, hanem *Sárközy* főispánt nevezte ki kormánybiztosul. Erre nézve írja a *Dunántúli Hírlap* a következőket:

„*Sárközy* csupán a komáromi részen kormánybiztos, nálunk a Rábaszabályozó-társulat területén *Czirák* Béla gróf, a társulat elnöke, a szigetközi részen pedig *Möller* István az ár-

mentesítő alelnöke voltak a miniszteri biztosok. — Mellőzéstől alig lehet szó. Lapunk egyik vezércikkében ugyan megírtuk, hogy a kormány hibát követett el akkor, midőn nem *Laszberg* Rezső grófot nevezte ki miniszteri biztosá. *Laszberg* Rezső grófnak esze ágában sincs állásától megválni és kérjük is, hogy a város és megye érdekében ne is gondoljon e lépésre. — Kevés főispán van az országban, kit úgy szeretnének és tisztelnének, mint éppen *Laszberg* grófot. Maradjon ő csak a miénk. Hogy a szigetköziek is mennyire biznak benne, mutatja az, hogy az autonomia helyébe visszakívánják a régi állapotot, de csak úgy, ha *Laszberg* Rezső lesz a kormánybiztos.»

Kisebbségi javaslat az autonomiáról.

Az *Alkotmány* írja a következőket:

Olvasóink emlékeznek arra, hogy a katolikus önkormányzat szervezése céljából kiküldött országos kongresszus 27-es bizottságának tárgyalásai alkalmából e bizottság öt tagja az elfogadott szervezeti javaslat ellenében kisebbségi véleményt jelentett be. Azóta *Győrffy* Gyula országgyűlési képviselő kidolgozta ezt a kisebbségi véleményt, amely egészen új, a bizottság ismeretes tervezetétől valamennyi lényeges pontban tetemesen eltérő javaslatot képez.

A legutóbbi napokban a bizottság ellenzékének csaknem valamennyi tagja tárgyalta és véglegesen megállapította ezt a kisebbségi véleményt, amelyet most már *Szapáry* Gyula grófnak, mint a 27-es bizottság elnökének fogja bemutatni. *Timon* Ákos tanár, miniszteri tanácsos kivételével (aki nem vett részt valamennyi tanácskozásban) ezt a javaslatot aláírták mindazok, akik a bizottság többségének határozata ellen nyilatkoztak: *Győrffy* Gyula, *Ugron* Gábor, *Sághy* Gyula és *Hortoványi* József.

Ez a kisebbségi vélemény a *Pester Lloyd* szerint ezeket tartalmazza.

Győrffy Gyula az autonomiai szabályzat beosztására vonatkozólag az 1870. évi kongresszus elaborátumát követte, amennyiben az egyes autonóm szervezetek és testületek organizációját és hatáskörét ugyanabban a szakaszban tárgyalja. Hasonlóképpen megtartja az egyházmegyei gyűlés intézményét és az igazgatótanácsban a három osztályfőnököt. A mi a szervezetet illeti, az alantabb álló autonóm testületeket sokkal szélesebb alapra fekteti a kisebbségi vélemény, amely ezeket messzebbmenő hatáskörökkel is ellátja. Nevezetesen az egyházmegyei tanács a kisebbségi vélemény szerint az orszá-

gos gyűlés és az igazgató-tanács végrehajtó szervezete vétetik s ennek következtében e két tényezőnek felügyelete alá helyeztetik. A magasabb javadalmak betöltésénél a kisebbségi vélemény nagyobb befolyást igényel az autonomia részére, amely befolyás a kanonoki stallumok és a prépostságok adományozására is kiterjed. A nagy katolikus alapokat az autonomia részére követeli a kisebbségi vélemény, valamint azt is, hogy az autonomiának ezen alapok kiszolgáltatásának időpontjáig joga legyen megállapítani az alapok költségvetéseit és felülvizsgálni a zárszámadásokat. A katolikus tanintézetek oktatását csaknem teljesen az autonomia hatáskörébe utalja a kisebbségi vélemény. Az erdélyi római katolikus státusnak megadatik a teljes függetlenség, ellenben a görög-katolikus románok sérelmei figyelembe egyáltalán nem vétetnek.

Szapáry Gyula gróf előreláthatólag *Vaszary* Kolos biboros hercegprimáshoz, mint a kongresszus elnökéhez fogja áttenni a legközelebb nyomtatásban is megjelenő kisebbségi véleményt s ő Eminenciája majd gondoskodni fog, hogy ez az elaboratum a kongresszus tagjaival közöltessék és ha a kongresszus ismét összeül, a bizottsági javaslattal együtt tárgyalassék.

A helyzet Ausztriában.

Bécsből jelentik: Itteni politikai körökben nagy feltűnést keltett *Clary* miniszterelnöknek az a nyilatkozata, melyet tegnap a nála megjelent cseh képviselők előtt tett. Az osztrák miniszterelnök ugyanis kereken kijelentette a cseh politikusok előtt, hogy a nyelvrendeletek egyoldalúak és a németekre nézve igazságtalanok.

Los von Rom — a gör. kath. románok között.

Wolf és társai Ausztriában még félsikert sem tudtak elérni abban a szégyenletes mozgalomban, amelynek keretében a két legnagyobb bűnre, a hithagyásra és hazaárulásra csábítják honfitársaikat, — hisszük, hogy ez a hasonló irányú mozgalom, melyet a *Tribuna* hasábjairól akar megindítani egy eltévelyedett lélek, teljes fiaszkóval fog végződni.

E mozgalom nem külföldön, a messze tengeren túl, hanem bent, *házánk határain belül* üti fel fejét — gör. kath. hittestvéreink kö-

egyét a során és most már kötekedni kezdett . . . ételben, italban a Lencsés uram gazdaságában . . .

Ki akarta hozni a sodrából a leányt . . . Jól számított! Mert a leányzó megszólalt.

* * *

Aratás következett. A mezőség csak úgy tarkált a sok néptől. Lencsés uram is szerződést kötött a munkásokkal. De mikor *Zsuzsa* meghallotta, hogy *Büszke Pista* is jelentkezett, elfogyott türelme. Mindenki azt hitte, hogy ez a lány olyan mint egy galamb, kinek nincs epéje. Most egyszerre nemes haragra gerjedt . . .

— *Büszke Pista*t ne fogadja el édes gyámam-uram.

Igy szólott a leány édes gyám-apa urának, a ki ezen szokatlan határozottságra szörnyen csodálkozott.

— Édes leányom, hiszen *Pista* a legjobb munkásom, mondta szelid csendességgel *Lencsés uram*.

— De legnagyobb ellensége, válaszolt nagy tüzesen a leány.

— Hogy-hogy?

— Hát nem hallotta, mint becsmérelte gyámam-uramat.

— Engem?

— Igen, meg a gazdaságát.

— A gazdaságomat?

— Azt beszélte szerteszét a faluban, hogy *Lencsés* csak afféle gazda, a ki krumplival vendégei az áldomásnál a munkásait.

— Krumplival?

— Igen. Még azt is mondta, hogy édes gyámam-uramat *Kolompér Györgynek* kellene hívni.

— Hát persze, ki a lencsét, ki a kolompért.

— A főztömet is kisebbitette.

— No már azt nem hiszem, pattant fel *Lencsés uram*. Ilyet nem tehetett. Ugy csak egyetlen asszony főz a világon, mint az én gyámleányom. No hát találd ki, hogy —

— A gyámam-uram!

Erre a találós mesére aztán *Lencsés uram* megsimogatta *Zsuzsának* kipirult arcát és imígyen oktatta az életre.

— Édes leányom! Ne hallgass te minden mende-mondára. De meg ne fájjon a te fejed attól sem, hogy mit csinál *Büszke Pista*? Őt még nem tanította meg az élet. Majd megtanítja. Majd, ha ő is gazda leszen, adja is a jó Isten, majd meglátjuk lesz-e *kolompérja*; majd meglássuk, hányadán fogja tartani munkásait. És ha megtanítja az élet, még derék gazda-ember is válhat belőle, a ki — ugy-e édes gyermekem — még az én *Zsuzskámat* is boldogíthatja.

A leány irult-pirult, szerette volna, ha most, ebben a szempillantásban szabadulhatna . . . de *Lencsés uram* csak tovább tartja.

— Hiszen én belátok a szivedbe *Zsuzska*; nem haragszol te arra a *Pistára*.

— De hogy nem, szólott sebesen a leány.

— Bizony nem. No csak valld be szépen.

Mély hallgatás következett most.

— No ugy-e, nem ellenzed, hogy *Pista*t is felfogadjuk. Beszélj őszintén — igazán.

— Jól van, szólott a leány megkönnyebülten, de én a koszorubevitel utánra is *kolompért* fogok főzni.

— Főzzél lencsét is, hátha az módosabb lesz.

Zsuzsa arcza kividult, mint hosszú borongós idő után a tiszta ég.

* * *

Bevégezték. A leányok fonják a legszebb kalászból a koszorut. Vadvirággal, pántlikával, selyemkeszkenőkkel cifrázzák fel.

Csak egy nagy kérdés támadt! Ki lesz a koszoruvívő?

Hát ki lenne más, mint a falu büszkesége: *Büszke Pista*?

Csak hogy egyetlen egy leány ellenzi: *Zsuzsa*.

Pista összefont karokkal, vérben uszó szemekkel hallja ezt az ellenzést . . . Most már ha leborulna előtte ez a leány és halálra sirná magát, még akkor sem vinné azt a nyomorult koszorut.

Nem is vitte!

Mikor botra tüzték a szép, cifra koszorut s azzal dalolva vitték befelé . . . bosszút forralt felháborodott szívében . . .

zött; ép akkor, midőn *Mihály* Viktor érsek mult hó 27-én kiadott körlevele az összes gör. kath. híveket felhívja a »szent Unio« megkötése közeledő kétszáz éves fordulójának móltó megünneplésére.

E mozgalom keletkezésének historikuma a következő:

A magyar kath. püspököknek mult hó végén tartott tanácskozásán, midőn az autonómiát előkészítő bizottság elaboratuma tétetett megbeszélés tárgyává, dr. *Mihály* Viktor gör. kath. érsek ur Ó Exzellenziája ünnepélyes óvást emelt, tiltakozott a gyulafehérvári fogarasi gör. kath. érsekségnek a kath. autonómiába való felvétele ellen. S mily hatással volt ez óvástétel a románokra? Képzhetni.

Először is a balázsfalvi »Unirea« »Résen leggyünk« című czikkkel végig döngetett a kath. magyar autonómián; s rá nemsokára Wolf és Schönerer urak lelki atyafia, dr. *Vaida-Voevodi* Sándor a román nemzetiség megmentője köpenyét vevén magára, s egy »Románok vagy katolikusok?« című, a szebeni »Tribuna« 211-ik számában megjelent czikkével nyíltan kitűzte az egyház ellen való lázadás zászlaját.

Czikkéhez mottóul az unio manifestumából a következő részletet veszi: »Ha pedig akár bennünket, akár utódainkat nem hagynak meg e helyzetben, *ügy peccseink és aláírásaink elvesztik kötelező erejüket* . . .«

Hogy ezután mi következik? mindenki elgondolhatja: a doktor ur bizonyítgatni igyekszik, hogy a gör. kath. érsektartományban a kath. autonómiába való felvétele nem egyebet jelentene, mint az egyház román jellegének elvesztését s a román hívőknek a magyar nemzetbe való előbb egyházi, majd nyelvi totalis beolvastását.

S midőn *Vaida* ur az utóbbi konklúsióra jut, mi sem természetesebb, mint hogy a románizmus iránt táplált vég nélkül való szeretete a következő kijelentésre ragadtatja: »Magyar katolikusoknak sohasem láttok bennünket! Tegyétek meg azt, ha görög-keleti románoknak akartok bennünket látni!«

De *Vaida* ur még itt sem állapodik meg, hanem vallás-bölcséleti elveit is feltárja olvasói előtt: szerinte a mai gör. katolikusok ősei, kik az »Uniót« megkötötték »nagy« áldozatot hoz-

tak e tettük által; ő előtte »csekély« dolog a purgatórium, a pápa, kovászos vagy kovásztalan kenyér és a Szentléleknek miként való származása és ép ezért »mihelyt a kath. autonómiába való beolvastásunk bevégzett dolog lesz, az összes gör. egyesültek minden késelelem nélkül a gör. keleti román egyház kebelébe térnének.«

Vaida ur e czikke nem csupán a »Tribuna« olvasóinak szól, hanem első sorban és különösen a jövő hónap végére tartománygyűlésre összehívott gör. kath. papságnak.

Mi is kíváncsian várjuk e gyűlés tárgyalásait; hisszük, reméljük, hogy ottan *Vaida* ur indítványával magában marad; *Vaida* ur pedig magára maradván, elmélkedhetik szent Hilárius e szép mondásán: »Hoc enim ecclesiae proprium est, ut tunc vincat, quum laeditur, tunc intelligatur, quum arguitur, tunc obtineat, quum deseritur . . .« Mit jelentenek ez igaz szavak? Azt, hogy *Vaida* urnak az egyház ellen való támadása semmi.

Az állami tisztviselők Széll Kálmánról.

Az összes állami tisztviselők tegnap délután 5 órakor tiszteltek Széll Kálmán miniszterelnöknel *Bedő* Albert volt államtitkár vezetése alatt, hogy fizetésük emelését kérelmezzék. Az expozé szerint a keretek végleges betöltésére fél milliót vett be a miniszter és így alig hisszük, hogy a fizetésemelést Széll Kálmán megígérte volna, pedig a magyar tisztviselő helyzete valóban szomorú.

A pénzügyminiszter a mostani expozé megtartása alkalmával azt mondta, hogy az 1893-ik évi 4-ik t.-cz. végrehajtása 5 millió forintba került, holott a képviselőházhoz 1893-ban 235. sz. a. a pénzügyi-bizottság azt jelentette, hogy csak 3 és fél millióba kerül. A miniszter részéről ez a lapus linquae csak azért történt, hogy a tisztviselők ne kapjanak fizetési pótlékot.

Az 1893-ik évi 4-ik t.-cz. szerint a VII-ik dijosztályba tartozó tisztviselők alapfizetése 2000 forint, 1893. előtt 1300 forint volt. Ezen tisztviselők fizetés és lakbér czimén 700 forinttal többet kaptak, mint az 1893-ik év előtt. Az 1893-ik évi 4-ik t.-cz. beterjesztése alkal-

mával az akkori miniszter (*Wekerle* Sándor) ismételten hangsúlyozta, hogy ezen törvényjavaslattal a kisebb javadalmazású tisztviselőknél akar segíteni.

És mi történt? A 700 forintos tisztviselőnek összes illetménye 1893. év márczius havában 1005 forint volt és az 1000 forintos tisztviselőnek összes illetménye 1350 forint volt.

A hivatkozott törvény életbe lépte után, illetve 1893. év április 1-én ezen tisztviselők illetménye 1000, illetve 1350 forint volt, tehát a 700 frtos tisztviselő 5 forintot veszített.

Ezen törvény tárgyalása alkalmával senki sem szólalt fel, illetve senki sem vette észre, hogy a XI. és X. dijosztályba tartozó tisztviselők közül senki sem nyert sem fizetésben, sem lakbérben, holott a VII-ik dijosztálybeliek 900 forintot nyertek.

A tisztviselők ismételten kérelmezték a fizetési javítást, de a Bánffy-kormány ridegen elutasította. Nem használt semmiféle intervencziót, semmi kérés. A Bánffy-kormány meg sem hallgatta könyörgés alakjában előadott jogos követeléseket — pedig a memorandumban felhozott okadatok nagyon is alapos volt.

A bécsi tisztviselők alapfizetése 800 forint, a magyaroké 500 forint. A magyar tisztviselő tíz év alatt éri el a 800 forintot — azt a fizetést — a melylyel az osztrák megkezd.

A Bánffy-kormányhoz benyújtott memorandumban a tisztviselők kimutatták, hogy a lakások Bécsben olcsóbbak, mint itt, az élelmezési költség pedig egy.

Éveken át a költségvetés tárgyalása alkalmával a pénzügyminiszterek mindig azt hangsúlyozták, hogy a kistisztviselők fizetését annyira felemelték, a mennyire Magyarország pénzügyi helyzete megengedi — és a magyar képviselőházban még nem találkozott ellenzéki képviselő sem, a ki a kormányban statisztikailag kimutatta volna, hogy ezen állítás — téves

Ugyanis a XI-ik dijosztály 500 forintnál kezdődik és 700 forintnál végződik, a X-ik dijosztály 800 forintnál kezdődik és 1000 forintnál végződik — a már említett 1893. évi 4-ik t.-cz. értelmében. Már pedig a hivatkozott törvény életbe lépte előtt mindkét dijosztály mind a 3 fokozata be volt töltve, — a miből határozottan kitűnik, hogy ezen két dijosztályba

— No megálljatok, majd visszaadom én! . . . A gazdát szépen felköszöntötték. Aztán asztalhoz ültek. A jó ételek párologtak, a muzsika szólott . . .

Az első étel, a mi az asztalra került, kolompér volt. És az első, a ki a tálát megkapta, *Büszke Pista* vala.

Zsuzsa maga vitte oda.

— No szeresse kigyelmed, szólott a leány nagy szívesen.

Pista reszketett a haragtól. Elvakitva szenvedélytől, megragadja a tányért, felfordítja és a kolompérből felfordított tányérjára vesz.

Minden szem oda fordult. Ki nevetett, ki bosszankodott, csak *Zsuzsa*, meg *Lencsés* uram maradtak nyugodtan.

Mikor nagy sebességgel *Pista* megette az egy-két kanálnyi kolompért, *Zsuzsa* ismét ott termett!

— Tessék még szeretni, szólott édesen.

— De akkor egy más tányért, mert Isten bizony ilyen jót még nem ettem . . .

Nagy vigság támadt erre, hogy a munkások majd eldőltek nevetükben.

Aztán tánczra perdültek. *Büszke Pista* sohasem volt olyan boldog, mint most. *Zsuzsát* tánczra vihette. Mintha mi sem történt volna. Sőt táncz közben suttoztak is. *Zsuzsa* közeledett:

— A *Büszke Pista* gazdaságát szeretném még ez életben megérni.

— Az lesz ám a gazdaság!

— No meglássuk!

— De meg ám, kivált ha *Zsuzska* ott lesz már akkor a gazdaságomban, mikor jó a tengeri törés, hántás . . . tudja lelkem ott kint a mezőn, holdvilágon, tűz fény mellett, a hol *Zsuzska* még olyan daczos, engedetlen volt.

— A hol *Büszke Pista* olyan rossz . . . volt.

— Csak úgy gondoltad azt — galambom.

— Tudtam, felelt reá a leány izzó szenvedelemmel, mert . . . *Büszke Pista* másfelé kacsintgatott.

— Csak ez a baj! No hát akkor nincs semmi baj! * * *

Hej! Ne higgyetek a leányzóknak, a kik unos-untiglan azt beszélnek, hogy ezt meg azt gyűlölik, ki nem állhatják, sőt inkább meghalának, hogy sem békötnek velük a fejüket.

Bizony ne higgyetek!

Alig érkezett meg a kender-munka, már *Büszke Pista* jegyben járt *Zsuzsikával*. Mikor meg a tengeri törésre került a sor: a *Büszke Pista* gazdaságának lelke, bizony hogy *Zsuzska* lett. Ilyen kiismerhellen ez az asszony-népség, tele sok csudálatossággal.

Hát csakugyan a maga gazdája lett ez a *Büszke Pista*? Ugy van! Apja-urától is kapott egy kis földet, meg a *Zsuzska* se jött úgy minden nélkül a házhoz.

— No most *Pista*, megmutathatod, hogy ember vagy a talpadon. Gazdálkodjál, aztán adja a jó Isten, hogy bételjesüljön minden

reményed, a mit egyszer-másszor olyan szépen kiczirkalmaztál. Emlékszel-e még?

— Emlékszem ám!

— Ugy legyen.

A szavakat *Lencsés* uram mondotta, a ki aztán a távolból figyelgette: milyen lesz hát a *Büszke Pista* gazdasága?

Ment is eleinte a dolog sora, mint a karika csapás.

Hanem aztán jöttek a bajok. Az idő, a rovarok, az árvíz, a jég és a többi.

Büszke Pista egyszer csak meghökkent!

— Hohó, ha ez így megy, nem jó lesz! Az adó, a közmunka, a jó Isten tudja mi minden szakad ma a szegény gazda emberre.

Lencsés uram hallgatott. Csak egyetlen egyszer szólott oda *Pistának*, úgy aratás táján:

— Résztört arattatok?

— Ugy ám, de nincs benne köszönet.

— Hogy-hogy?

— Hát hiszen csak tudja ma minden gazda, hogy édes-kevés marad.

— Hát aztán mit főz *Zsuzska* a munkásoknak?

— Mit! Megfőzök mi a galagonyát is, csak volna.

Lencsés uram nem szólott most sem. Csak úgy a bajsza alól nevetett . . .

Aztán még rosszabb idők következtek. A gazdák kétségbe voltak esve. Még kolompér sem volt télire. *Büszke Pista* is nagyokat nyöggött. Aztán odaszólt az asszonynak:

tartozó tisztviselők közül senkisémet nyert semmit, sőt a 700 forintos tisztviselők, a kik akkor 15 kamatos pótlékot élveztek, 5 forintot vesztek.

Palásthy Pál püspök végrendelete.

Az esztergomi egyházmegye elhunyt nagy nevű kanonokja, nem csak igen praktikus, de teljesen és kifogástalanul kánonjogi gondolkodásra valló végrendeletet hagyott.

Egész vagyonával a nap melegét és terhét viselő pap testvéreit és egyházmegyéje szükségleteit akarja szolgálni.

Végrendeletének legfontosabb pontja a harmadik.

3. Az Egyház szolgálatára szellemi és testi erőmmön kívülsemmit sem hoztam magammal; mindazt, a mi mint sajátom és mint általam birtokolt találatni fog, az egyháztól kaptam, szorgalmasan megőriztem, buzgóbban gyarapítottam: méltó és igazságos tehát, amint halálos bűn terhe alatt az egyházi törvények is meghagynak, hogy ezt az egyháznak, mely mindig a legszegényebb lévén, mindig leg többre is szorul, kiváltképp a főegyházmegyének, amely igen sok méltósággal diszitett fel, kegyes alapítványok gyanánt hagyományozzam, nem akarván egy istentelen végrendelet bűnével s netán valahol helyre nem hozott károsításokkal, az iseni Biró elé ragadtatni. Ennél fogva összes mulandó vagyonom általános örökösévé az elhalálózásomkor élő érsek s az ország primása vagy széküresedés esetén a működő káptalani helynök személyében az esztergomi főegyházmegyét, ezennel rendelem és nyilvánítom, levonván az alább jegyzett hagyatékajándékokat. — Vagyonom ez lesz: házam Pesten, állampapírok és bankjegyek. a) Pesti házamat több év előtt megirt és Simor János érsek kezébe letett okmányom értelmében a főegyházmegyének adományoztam, legfőképp a plébánosok nyomorának enyhítése céljából. Vagyonomnak ezen már elajándékozott részét, mely ennél fogva jog szerint már nem is sajátom, csakis felemlítem, de róla nem rendelkezem. b) Vagyonomnak másik, állampapírokban s bankjegyekben levő része — ugy

— Jó asszony, eredj már az öreghez, aztán kérj egy véka kolompért.

Az asszony mit sem sejtve indult el az öreghez.

— Szívesen édes lányom, de már csak jöjjön a kérésével férjed-urad. Ugy illik ám, hogy a gazda járjon az ilyen dologban.

Zsuzsa még most sem esett gondolkodóba. Jött aztán az öreghez Büszke Pista. Ott állott megtörve a pitvarban.

— Gyere fiam, míg van, szívesen juttatok nektek is.

Már a veremnél voltak, mikor az öreg így szólott:

— Hol a zsákod?

Pista elővette a zsákot és várta, hogy az öreg kiméri a kolompért.

De az öreg felfordította a vékát és úgy mérte ki a kolompért.

Büszke Pista sápadtan és szótlánul állott gyámajja-ura előtt.

— Emlékszel-e még fiam a felfordított tányérra?!

— Emlékszem, felelt szomorúan Pista.

— Lásd fiam, másképen megy ám az élet sora, mikor az ember a maga gazdája lesz. Majd megtanít mindenkit erre az élet, mint téged megtanított.

Aztán az öreg adott bőségesen kolompért . . .

Igy történt!

akarom és rendelem — a főtisztelendő esztergomi Székeskáptalanra szálljon. Célja ez összegnek: hogy az egész összeg kamatai a lelkipásztorok szükségletére szolgáljanak és pedig addig, míg a plébánosok ugynevezett kongruája rendezve lesz és életbe lép. A főtisztelendő Káptalan az egész tőkét érintetlenül hagyván, csupán annak évi kamatait annak a plébániának adja oda, amelyről tudja, hogy szegény. »Plébániának« adja, nem pedig a plébánosnak, elkezdheti a saját kegyurasága alá tartozó plébániákon. Az évi kamat a káptalanban mint tőke helyezendő el, melynek az illető plébániára eső kamatai évenként a plébánosnak fizetendő ki, ily módon a plébánia jobban lesz javadalmazva. Ha az egész, állampapírokban levők összegnek évi kamataja egy plébániának illően fedezendő szükségletét kamataival felülmulná, a főtisztelendő Káptalan kamatait két plébániának ítélheti oda, a kamatokból mindegyiküknek összeget jelölhet ki, a melyből az egyik és másik plébános is kamatot huzzon. c) Mulandó vagyonom mindkét részéről, a pesti házamról és ami állampapírokban leszen, kinyilvánítom akaratomat: Azon esetre, ha a főegyházmegye széttagoltatnék, az általam hátrahagyott örökség úgy értelmeztesék, hogy az szétदारabolás nélkül a főegyházmegyének, a mely az esztergomi érsek kormányja alatt leszen, adományoztatott s hagyatott hátra. A főegyházmegyét szét lehet tagolni, az én mulandó vagyonom nem darabolatik fel; épségben és sértetlenül az esztergomiaknak maóadjon sajátjuk. d) Ha a plébánosok kongruája Magyarországon rendezve lesz és életbe lép, az én rendelkezésem által kitűzött cél: a plébánosok nyomorát enyhíteni, megszűnik; csak azt óhajtom, adja Isten, hogy ezen kongrua, miután helytelenül kezdődött, helytelenebbül folytatott, a leghelytelenebbül ne végződjék. — Rendeztetvén tehát a kongrua, az általam állampapírokban hátrahagyott összeg célja gyanánt jelölöm és rendelem, hogy az a káptalanbeliek a délutáni chorusban való jelenlétének díjazására fordítassék. E díjazás legyen mindennapi, érvényes legyen vásár- és ünnepnapokon is.

4. Általános örökösömmé a főegyházmegyét rendeltem; az egyház, a mi kegyes anyánk, mégis megengedi, hogy egynémely dolgok, mint hagyatékok fölött külön kívánságomnak hódolva és különös kötelezettségemnek eleget akarván tenni, szintén az irgalmaság és szeretet cselekedeteinek tekintetéből, én magam rendelkezem. Mindaz, ami aranyban vagy ezüstben mint folyó érték fog találatni, leszámítva a temetés, a gyászmise s a kartársaim által mondandó misék díjait, mint Péterfillér a római pápának küldessék.

Mű kincseit az egyházmegye kincstárának hagyja.

Szépen megemlékszik e mellett kisebb nagyobb emléktárgyak által minden barátjáról és cselédeiről, kik a nála töltött évszámok szerint egy évi fizetésükön kívül, mit mindnyája megkap, minden évért még 50—50 frtot kapnak.

Mint moralista a probabilivristák táborában harcolt, végrendeletében is a rigorozitásig kánon szerűen járt el.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 14. A pénzügyi bizottság ülése d. n. 3 órakor a városházán.

Október 16. 17. Jegyzővizsgálat a megyeházán

Október 19. 20. 21. Ellenőrzési szemle a várban. (Közös hadsereg.)

Október 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédekégszítő parancsnokságnál reggel 8 órakor.

UJDONSAGOK.

* **A bibornok-püspök elutazása.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök ma Budapesre utazik, hogy a karmeliták angyalföldi templomának fölszentelésén jelen legyen. Falotay László kanonok már tegnap elutazott ugyancsak a fölszentelési ünnepélyre.

* **A jogakadémiáról.** Ma délelőtt tartja a jogakadémiai olvasókör az első közgyűlését. Ezen a gyűlésen mondja el az elnök Medvigy Gábor a programmbeszédjét. A gyűlésen ezenkívül még több fontos tárgy kerül megvitatás alá: így a halottak napjának kérdése, a hírlapok megrendelése stb. A joghallgatók nagyban készülnek az ösmerkedési estélyre is, a melyet a jövő hétfőn, 16-án tartanak meg a Zöldfa kis termében.

* **Több világosságot.** A kir. törvényszék új palotája akként van beépítve keleti oldalán, hogy ha a Ritoók házat emeletesre építik, teljesen elzárja az új épület a törvényszéki palota ezen oldalon levő helyiségeitől a világosságot. Sztarill Ferencz építész, kinek a Ritoók-ház háta megett két háztelke van, kérvényt intézett az igazságügyminiszterhez, a melyben a közérdek és a törvényszéki palotára való tekintettel kéri, hogy a palota és a Ritoók-ház között levő keskeny terület nyitassék meg gyalog közlekedési utnak, s hogy újabb építkezés el ne vegye a világosságot a palotától, csak akként adjon a tanács építkezési engedélyt, ha a határtól 5 méterrel beljebb építenek. Az igazságügyi kormány hajlandó az életrevaló eszme keresztülvitelére s Ritoók Zsigmond táblai elnök erről értesítette a város polgármesterét. Hajlandó a kormány a terület közlekedési utnak átengedni, a következő feltételek mellett: azon helyen csak gyalog közlekedés legyen; az új épületeket 5 méterrel beljebb építsék a mostani Ritoók-ház vonalánál; az új épületek előtt fennhagyott 5 méter terület vaskerítéssel láttassék el; ezen az 5 méter területen csak bokornövények ültethetők; az átjáró járdáját és csatornázását a város saját költségén építse s tartsa fenn; az átadással járó minden költséget a város viseljen. Így csak meg lesz óva a törvényszéki palota egy része attól, hogy nappal is világítás mellett dolgozhasanak csak benne.

* **A szerb királyné házassága.** Párisból táviratozzák nekünk, hogy az ottani lapok ma egész határozott formában közlik azt a hírt, hogy Natália volt szerb királyné legközelebb férjhez megy Pierre Lottihoz, az ismert francia naturalista íróhoz.

* **A karmeliták templomának felszentelése.** Hatalmasnak és impozánsnak ígérkezik az ünnepély, melynek keretében a szegény barátok templomát fel fogják szentelni s átadni a közhasználatnak. Az ünnepség fényét kiválóan emelni fogja a király, nemkülönben Mária Jozefa főhercegnő, jelenléte, ki a karmelita-templom fölépítése javára alakult fillér-egyletnek a fővédnöknője. Az ünnepségek három napig fognak tartani s programja a következő:

I. nap: október 15. Reggel fél 8 órakor kezdődik a templomszentelés főmag. Vaszary Kolos hercegprimás által. Fél 11 órakor Ő Felsége a király megérkezése és fogadtatása, aztán ünnepi mise. Mise után Ő Felsége távozik. Délután 4 órakor mélt. Steiner Fülöp dr. székesfejevári püspök a legmélt. Oltárszentséget a régi kápolnából ünnepélyes körmenetben az új templomba viszi, hova megérkezvén, mélt. Wolafka Nándor dr. cz. püspök szentbeszédet tart, mely után litánia és pápai áldás lesz.

II. nap: október 16. Dél előtt 9 órakor *Palotay* László dr. nagyvárad kanonok szentbeszédét, utána 10 órakor főmag. *Schlauch* Lőrincz nagyvárad bibornok-püspök nagymisét tart. Délután 5 órakor szentbeszéd, tartja főm. *Reisz* Ferencz S. J., utána litánia, tartja mélt. *Fehér* Ipoly pannonhalmi főpát.

III. nap: október 17. Dél előtt 9 órakor szentbeszédet tart mélt. *Bogisich* Mihály esztergomi kanonok, czimz. püspök, utána nagymisét mond mélt. *Hornig* Károly báró veszprémi püspök. Délután 5 órakor a szentbeszédet tartja *Frohászka* Ottokár dr. esztergomi lelkigazgató, utána a befejező áldást Te Deummal mélt. *Kutrovác* Ernő győri segéd-püspök.

* **Eljegyzés.** F. hó 10-én *Moyzes* Miklós helybeli jeles képzettségű zenetanár és székesegyházi orgonista, a nagyvárad társaságok rokonszenves tagja jegyet váltott özv. *Stuiber* Antalnéval Verseczen.

* **Névmagyarosítás.** *Eizenblüch* Ignác nagyvárad lakos vezetéknévét *Kerekes*-re magyarosította.

* **Tanítók összejövetele.** A »Tanítók köre« ma, szombaton d. u. 6 órakor tartja havi összejövetelét Nagypiacztér (Közs. polg. fia iskola épület földszint 10. sz. a.) levő helyiségében. A tanítók körének ez az összejövetele a tárgysorozatból itélve igen élvezetesnek s látogatottanak ígérkezik. A tárgysorozat ugyanis a következő: 1. Elnöki megnyitó, tartja Stark Gyula elnök. 2. »Szózat«, pausane sóló, előadja Herncsirek István, zongorán kíséri Vomácska József. 3. Guitare Hugó Viktortól, (fordította Szász Károly), előadja Farkas Etelka kisasszony. 4. »Régi magyar dalok«, vonós zenekaron előadják: Vomácska József, Herncsirek István, Balogh Károly, Réz Mihály, Bárti Endre és Kalmár Illés kortagok.

* **Beesapott pinczér.** *Tabakovits* Gyula pinczér a múlt héten egy óralánczot vett *Diamant* József faczér pinczértől, aki azt mondta neki, hogy a láncz arany. *Tabakovits* a lánczot nem nézte meg aranyművessel s mégis kifizette a kialakított árat, a 22 forintot *Diamant*-nak, aki a pénzzel más városba utazott. *Tabakovits* most hogy megtudta, hogy a láncz imitáció, keresni kezdte *Diamant*-ot, de hiába. Így feljelentést tett ellene a rendőrségen. A rendőrség köröztesztését el is rendelte.

* **A Városliget és a tanács.** Nagyvárad város évenként pár száz forint csekély összeget adott a Városliget céljaira és mégis sokan azt kívánják, hogy *Rátkay* József egy paradicsom-kertet létesítsen ilyen nagy segélyből, a melyhez még erkölcsi támogatást sem nyújtott a város. A folyó év költségvetésébe felvette a csolnakok fenntartására 100 forintot, a Városliget fejlesztésére pedig 250 frtot. A tanács azonban egész jóindulattal és elismeréssel az önzetlen munkáért ezt az összeget mindeztideig nem utalványozta ki. *Rátkay* József, a Városliget létesítője tegnap kérvényt intézett a tanácshoz, a melyben felemlíti, hogy 1885. év óta saját erejéből és pénzből s a társadalom segélyével létesítette s fejlesztette a ligetet, folytonos aggodalom, fáradság, rágalom mellett. Az általa kezdeményezett selyemtenyésztesért már 8000 frtnál nagyobb összegű idegen pénz folyt be Nagyváradra s százezernél több eperfa csemetét osztott ki teljesen ingyen. Mindezekért most a tanács minden határozat és értesítés nélkül megvonja a csolnak fenntartására és a Városliget fejlesztésére együtt megszavazott 350 frtot. *Rátkay* József ez összeg kiutalását kéri.

* **Huszártisztek balesete** Végzetessé válható szerencsétlenség történt Debreczenben. A 2-ik ezredbeli honvéd-huszár tisztikar két fiatal rokonszenves tagja lovaglás közben szerencsétlenül leesett a lóról a Debreczen melletti Nyu-

lason. A tisztikar magával vitte a farka kopót is, mert most rendezték az első parforce vadászatot. Hazamenet utközben árkokat ugrattak át lovaikkal. A Nyulashoz érve is árkokat ugrattak. Az ugratók között volt *Körösztyós* Géza huszárhadnagy és *Bánó* Lehel huszártiszthelyettes. Mindketten egyszerre ugratták át az árkot. A közelben álló tisztek hirtelenében csak azt látták, hogy a lovak nem ugratták át az árkot, hanem elesetek s ugyanabban a pillanatban lovasaikat is magukkal rántották. *Körösztyós* hadnagy lova mellső két lábával esett el, úgy, hogy lovasát magán keresztül dobta. A tisztek gyorsan odasiettek. Szörnyű látvány tárult elbük. Egyik bajtársuk, *Körösztyós* hadnagy eszméletlenül, elhalványult arccal feküdt a gyepen, míg a másik, *Bánó* tiszthelyettes, eszméletlenül volt ugyan, de mozdulni nem tudott, a ló maga alá szoritotta s lábát eltörte. Mindnyájan leszálltak lovaikról s bajtársuk segítségére siettek. Egyik csoport vízzel locsolgatta *Körösztyós* hadnagyot s igyekezett eszméletre téríteni, míg a másik rész a lába törött *Bánó*-nak segített s minden lehetőt elkövettek, hogy fájdalmait csillapítsák. A tisztek látva a komoly esetet, néhányan lóra kaptak s a pár percnyire fekvő honvédkórházba vágattak hordágyakért. Csakhamar a szerencsétlenség színhelyére érkeztek a hordágyakkal s sérült bajtársaikat azokon szállították be a kórházba, hol nyomban ápolás alá vették mindkettőjüket. *Bánó* tört lábát bekötötték. *Körösztyós*-ot pedig, kinél az orvosok megállapították, hogy az esés következtében agyrázkódást szenvedett, eszméletre igyekeztek téríteni, ami azonban hosszú idő múlva sem sikerült. *Körösztyós* hadnagy állapota igen súlyos.

* **Magyar szóért félnapi kurtavas.** A »Zde«-nek magyar pendantja akadt. Az utolsó ellenőrzési szemlén egy magyar tartalékos, mikor nevének szolították, elszólta magát: »Hier« helyett azt mondta, hogy »Jelen.« A szegény nem akart demonstrálni, csak úgy szaladt ki a száján a megszokott magyar szó; maga is megijedt tőle és visszasivíta volna szívesen, ha lehetett volna. Nem lehetett. A kapitány ur is meghallotta és lön szörnyű szidalmazás és végezetül 5 napi fogság és félnapi kurtavas.

* **Jön a cirikus.** A szintársulat eltávozásával Nagyváradon beütött a holt-szezon; a közönség az otthon ülésre van szorítva, hacsak nem vesszük élvezetnek az itt-ott már szereplő orfeum-truppkat. De napok múlva már megkezdik az előadásokat a Henry cirikusza a nagypiacz-téri fabódében. Henry egész társulatával jön Nagyváradra s hat hétig marad itt. Nagyváradról Bécsbe megy s a Renz-féle lovardában fog játszani.

* **Szólótolvajok.** Tegnap hajnalban *Hegető* Imre rendőr a Nagy-Pereczes utcán megállított három gyanus kinézésű embert, a kik közül az egyik a háján egy puttonban, a másik kettő pedig kosárban szőlőt vitt. A rendőr az embereket igazolásra szolította fel, azonban ezek igazolni nem tudták magukat s ezért felkísérte őket a rendőrségre. A rendőrségen megmondták neveiket s elmondták, hogy a szőlőt lopták s beismerték még azt is, hogy ezen alkalomkor már hatod ízben voltak szőlőt lopni. Azzal védekeznek, hogy pénzök nem volt s hogy egy csizmadia, a kinek a felesége kofa, tőlük a lopott szőlőt megvette s bizatta fel őket a lopásra, a ki nekik késeket, ollókat, sőt egy töltött revolvért is adott. A rendőrség így megindította a nyomozást a csizmadia és felesége ellen, míg a három elfogott embert, *Jakus* Pált, *Lévai* Sándort és *Kiss* Jánost fogva tartotta.

* **Hivatalos eljárás.** A »Nyitramegyei Szemle« írja a következő jellemző esetet, melyhez szükségtelen kommentárt fűzni s jellemzi a rendszert, mely nem hogy védte volna az őslakókat az új honpolgárok kapzsisága ellen, de még maga is a karjaikba kergette. Kis-Szlatinán esett meg a dolog. *Baczó* Tamás nem tudott megélni abból a félnyolczad telekből, melyet magáénak mondhatott. Kicsike házát nejeire bizva, elment idegenbe kenyeret keresni. Valahol Stájerországban beteg-

séggel látogatta meg az Isten, bekerült a gráci közokórházba. Felépülve ismét elhagyta azt. Valami 12 frtot tett ki a kórházi költség. A német persze, hogy nem engedte el. Kérték a megyétől. És itt veszi kezdetét *Baczó* szerencsétlensége. A megyei ügyész természetesen kipuhította, hogy *Baczó*-éknek van némi vagyonuk, tehát fizethetnek. Megjegyzendő, hogy időközben *Baczoné*, szül. *Makis* Julia is elhagyta Kis-Szlatinát és elment Csehországba munkára. Földecskéjüket a bíró, *Miskó* János vette bérbe. Azonkívül egy idevaló özvegnél volt nekik még 25 frt követelésük. A kórházi költségre tehát lehetett volna akár ez, akár a haszonbért lefoglalni, mert hiszen a méltányosság is azt mondja, hogy csak ingóság nem létben foglalható le az ingatlan. Mégis földönfutóvá tették *Baczó* Tamást és nejét, a kórházi költségre elárverezték mindenét. Megvette *Milch* Dávid korcsmáros, az árverés is az ő vendégszerető házában folyt le.

Nem csaló, de okirat hamisító.

— A Telegdiék ügynöke. —

Zavaros bűnügyet tárgyalt tegnap a helybeli büntető törvényszék. Ez az eset most másodízben foalkoztatta a büntető törvényszéket. Első ízben a vádlottat felmentették, míg most három évi fegyházra ítélték el.

A vádlott *Klein* Géza nagyvárad ügynök, a panaszosok pedig *Telegdi* Lajos és *Telegdi* József.

Klein hosszú időn keresztül volt a Telegdiék megbízottja, ő adta el a birtok termését, bevásárlásokat tett és sok más hason természetű ügyet bízta rá. Ez azonban csak addig tartott, amíg az uradalom ügyeit *Telegdi* Lajos vezette, mert amikor *Telegdi* József átvette az uradalom kezelését, leszámolt *Klein*-nel is s ezután a működését többé igénybe nem vette.

Magához hívatta tehát *Klein*-t, aki előterjesztette számadását s a többlet pénzt meg is kapta. Ezzel azonban nem elégedett meg *Telegdi*, hanem elvitte *Klein*-t *Miskolczy* Barnabás kir. közjegyzőhöz, kinél *Klein* bejelentette, hogy több követelése *Telegdi*-ék ellen nincs.

Daczára ennek, pár hó múlva *Klein* ügyvédjének két váltót mutatott be, egy 1500 frtot és egy 900 forintost, amelyeken *Telegdi*-ék szerepeltek elfogadó s kibocsájtóként s kérte ügyvédjét, hogy azokat perelje be. Az ügyvéd a keresetet megcsinálta, be adta, mire a törvényszék a szokásos sommás végzést ki is bocsájtotta, miután a váltó kellőleg volt kiállítva.

Telegdi-ék azonban ez ügyet a büntető utra terelték, amennyiben azt állították, hogy a váltókat *Klein* magánál visszatartotta, daczára annak, hogy ehhez joga nem volt. Sőt még azt is tudták *Telegdi*-ék, hogy a váltók minő ügyletből maradtak *Klein*-nél.

Telegdi Lajos ugyanis 1895-ben eladott *Balogh* Döme nagyvárad kereskedőnek sertéseket 5000 forintért s *Balogh* az 5000 frtot ki is fizette nyomban, míg a sertéseket szerződés szerint csak később kellett megkapnia. Addig is az ötezer forintról biztosítékképpen váltókat kapott és pedig egy 1500, egy 900 és egy 2600 forintost.

Telegdi később a sertés eladást megbánta s *Balogh* is elállott a vételtől, miért honoráriumot kapott. A váltókat pedig beváltotta *Klein* a termés árából.

A vád szerint azután *Klein* ezeket a váltókat nem semmisítette meg, hanem megtartotta s ezek voltak a beperesített váltók.

A vádlott azt nem is tagadta, hogy ezek a váltók tényleg abból az ügyletből maradtak rá, de azzal védekezik, hogy annak az értékét ő a

sajátjából fizette ki s így ezen összegeket követelni jogosított.

Beösmerte a vádlott azt is, hogy ő kijelentette azt előttanuk s így *Miskolczy* Barnabás kir. közjegyző előtt is, hogy neki követelése nincs, hanem azzal védekezik, hogy ezt azért tette, mert *Telegdi József* megfenyegette, hogy ha nem mondja azt, *bezárálja* s így csak az erős pressio miatt mondta azt.

Telegdi Lajos ezzel szemben határozottan fenntartotta azt az előadását, hogy ő a pénzt az utolsó krajczárig kifizette *Kleinnak*.

Ez ügygel a múlt év legutolsó napjaiban foglalkozott a törvényszék. Három teljes napig tárgyalta ez ügyet s a tárgyalás eredménye az lett, hogy a törvényszék felmentette *Kleint* a *sikkasztás és csalás* büntetése alól, azonban mivel a tárgyalás folytán aziránt merültek fel adatok, hogy *Klein okirathamisítást* követett el, az iratokat az ügyészséghez átteni rendelték.

Igy az ügy ismét csak visszakerült a törvényszékre s tegnap volt meg benne a vég-tárgyalás.

A tárgyalást *Millye Gyula* vezette, a tanács tagjai voltak *Grám Sándor* és *Fassie Pál* törvényszéki bírák, jegyző *Gyenge Béla*.

A tegnapi tárgyalás adataival a törvényszék a vádat beigazoltnak találta s *Kleint* az *okirathamisítás büntetében bűnösnek mondta ki s ezért három esztendei fegyházra ítélte* s egyszersmint kimondotta a váltó megsemmisítését s így *Klein* a követelt összeget nem kapja meg.

Az elítélt az ítélet ellen felebbezett, de felebbezett a kir. ügyész is szigorításért.

EGYESÜLETEK.

A kerületi betegsegélyző pénztár ülése. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár folyó évi október hó 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségében (Apáca-utca, dr. Rothmann-házban) igazgatósági ülést tart.

Kiskereskedők kérelme. A »Nagyvárad és biharmegyei kiskereskedők társulata« folyó hó 1-én tartott rendkívüli közgyűlése, mint annak idején közlött, elhatározta, hogy az új italmérési törvény sérelmes részeinek orvoslása tárgyában az ország összes kiskereskedői által Budapesten tartandó országos értekezleten részt vesznek és egyúttal kérelmeik pártolására és részben teljesítésére *Papp Miklós* nagyvárad kir. pénzügyigazgatót is felkéri. Az országos értekezlet f. hó 20-án lesz Budapesten és ez alkalommal a társulatot *Weintraub Mór* elnök, *Rosinger Jakab* alelnök, *Huszár Adolf* és *Stern Soma* tagok, valamint dr. *Adorján Ármin* társ. titkár, mint a küldöttség vezetője és szónokája fogják képviselni. Az országos értekezletből küldöttség megy a pénzügyminiszterhez. A kiskereskedők társulatának küldöttsége ma szombaton d. u. fog tisztelegni *Papp Miklós* pénzügyigazgatónál, ki már előzetesen is kilátásba helyezte támogatását. A küldöttség vezetője és szónokája itt is dr. *Adorján Ármin* társ. titkár lesz, aki egyúttal nagyobb szabásu emlékiratot is fog a kir. pénzügyigazgatónak átadni, melyben a rendkívüli közgyűlés által hangoztatott sérelmek orvoslását kéri. Ugyancsak ma d. u. tiszteleg a társulat küldöttsége dr. *Bulyovszky József* polgármesternél is, akit a korlátlan kimérések engedélyezése ügyében kér fel támogatására. A polgármesternek szintén terjedelmes indokolt kérvényt nyújt át a küldöttség. A Nagyvárad és Biharmegyében ezrekre menő érdekeltek feszült érdeklődéssel várják a társulat akciójának eredményét.

Igazságszolgáltatás.

Veszekedő függetlenségiek. A budapesti függetlenségi kör. tagjai legutóbb két pártra szakadtak, aszerint amint *Eötvös Károlynak* vagy *Holló Lajosnak* a hívei. Különösen zajos volt az e héten tartott választmányi ülés. Bizalom nyilvánításról volt szó s e közben a hívek csufosan összekülönböztek egymással. A választmány egyik tagja, *Kardhordó Árpád* élesen megtámadta dr. *Vig* Viktor ügyvédet, a kör ügyészét s az ülés e jelenetének most a büntető bíróság előtt lesz folytatása. Ugyanis dr. *Vig* feljelentette *rágalmazás* miatt *Kardhordót*, akivel már néhány hét előtt is perben állott, ugyancsak az ez alkalommal hangoztatott sértés miatt. Ezt a panaszt azonban visszavonta volt dr. *Vig*, miután *Kardhordó* írásban jelentette ki, hogy nem volt sértő szándéka. A felújított sértés dolgában dr. *Kürthy József* bíró még ebben a hónapban megtartja a tárgyalást s a panaszos kértére *Mészáros Dániel* hírlapíró, dr. *Kratochwilla Jánost*, továbbá *Lutz* és *Vecseri* választmányi tagokat idézte meg tanuként.

A cím- és rendjel ágens. Olyan nagystilű szélhámos, mint *Herczegh Sándor*, kevés került mostanában Budapesten felszínre. A vállalkozó szellemű férfiú, a kit pár hónap előtt letartóztattak, jó pénzért a legkülönbébb dolgokra fogadott el megbízásokat. Így külföldi ordókat, kiállítás díszokleveleket »eszközölt« ki és patika-tagok részére ajánkozott. Néhány száz forintért meg is szerzett *Herczeg* holmi silány rendjeleket, vagy aféle »magánkiállítások« értéktelen okleveleit, de a gyógyszerár-jogok dolgában tiszta szédélges volt az ajánkozása. Az agyafurt ember azt híresztelte, hogy neki »magas« összeköttetései vannak a belügyminiszteriumban s ha akadt balek, szerződött vele, mintha a legtisztességesebb dolgról lett volna szó. És csodálatos, hogy akadt gyógyszerész, aki *Herczeg* és a magas »ministeri ur« részére, siker esetére 10—20.000 forint deponált királyi közjegyzőnél. Utóbb kiderült, hogy a csaló ágens protektora egy szegény *Berecz* nevű diurnista volt a miniszteriumban. *Berecz* mindig közölte vele, ki folyamodott patikajogért s aztán *Herczeg* pályázatot az illetőre és megsarcolta amennyivel lehetett. Amikor üzemeit leleplezték, megtörtént a letartóztatása s egész légió panasz érkezett ellene. Ezekre nézve még folyik a vizsgálat, de néhány vád tekintetében mára tüzték ki *Herczeg* ellen a végtárgyalást. *Katzau Richárd* panaszára ma sikkasztás miatt akarták felelősségre vonni s szó lett volna ama családokról is, amelyeket *Kovács Ignác* és *Vasvári Mór* kárára követelt el. *Kovácsnak* egy nem is létező »lyoni kiállítás« díszoklevelét szerezte meg. Időközben *Kovács* és *Vasvári* visszavonták panaszait. A tárgyalást pedig, melyen a vádat dr. *Böhm* kir. ügyész képviselte, *Herczeget* pedig dr. *Molnár Mór* védte, el kellett halasztani, miután nem jelent meg *Katzau* panaszos. Megemlítjük még, hogy *Herczeget* néhány hét előtt szabadlábra helyezték.

Megvesztegetés »egy« forinttal. Vigan biciklizett a dunapari pályaudvar táján *Aufricht* Gyula butorszállító. A vasuti portás rászólt, hogy arra tilos a karikázás, mire a biciklista más utra ment, de megint csak tilos helyre. Eléje állt hát *Klement János* rendőr s igazolásra szólította fel. *Aufricht*, hogy meneküljön a kellemetlenségtől, egy ezüstforintot csusztatott a rendőr zsebébe, a ki erre megvesztegetés miatt is följelentette. Ezt a vádat ma tárgyalta a törvényszék *Lenk* bíró elnöklésével. A rendőr önérzetesen mondta a tárgyaláson:

— Csak nem adom el egy forintért a — hivatalomat. (Derűtség.)

Dr. *Kisfalvi yédő*: Miért nem mondta ezt ott mindjárt *Aufrichtnak* :

— Mondtam biz én.

A vádlott szerint a forintot szó nélkül fogadta a rendőr s a törvényszék dr. *Kisfalvi A.*

Rezső védő beszéde után, alkalmazva az enyhítő 92. §-t, *Aufrichtet* csupán öt forint fő- és öt forint mellékbüntetésre ítélte, az ítélet jogerős.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Harmathy Károly*.

3366 *Lusztig Izsák* idegen ingó vagyron rongálás stb. — részben megváltoztatva.
3610 *Fodor Károly* lopás stb. — helyben hagyva.
3617 Dr. *Bogdán Virgil* testi épség elleni kihágás, — visszautasítva.
4058 *Kozák András* sikkasztás, — részben megváltoztatva.
4085 *Tatár Togyer* szándékos emberölés, — helyben hagyva.
4106 *Kanalas H., Mnyerlucz Pável* s. t. testi sértés, — helyben hagyva.
4172 *Kimpán Juon* lopás, — feloldva.
2829 *Varga János* s. t. testi sértés stb. — megváltoztatva.
2932 *Szilágyi Zsigmond* rágalmazás, — helyben hagyva.
3405 *Kurucz Lika* közesend elleni kihágás, — megváltoztatva.
3416 *Buzás Imréné* közesend elleni kihágás, — részben megváltoztatva.
3417 *Triff Péter* közesend elleni kihágás, — részben megváltoztatva.
3744 *Szilágyi Ferencz* becsületsértés, — rendelet.
5760 *Szücs Antal* közesend elleni kihágás, — helyben hagyva.

Előadó: Dr. *Marieneesu Atnahas*.

1863 *Kis Juliánna* — *Szabó Károly*, — helyben hagyva.
1865 *Rácz Anna* — *Danszki Ferencz*, — helyben hagyva.
1993 *Tenner Ferencz* — *Nagy Mária*, — helyben hagyva.
1949 *Voda Ileana* — *Faur József*, — helyben hagyva.
2050 *Oláh István* — *Szabó Erzsébet*, — helyben hagyva.
2085 *Hercsirek István* — *Zsebek Antónia*, — helyben hagyva.
2088 *Sarkadi Imre* — *Somlyai Zsuzsanna*, — helyben hagyva.
1788 *Eichenwald Lipót* — *Munk H. cég*, — megváltoztatva.

Előadó: Dr. *Járosy Kálmán*.

2363 *Róth Márton* — *Márton István*, — megváltoztatva.
2384 *Vogl Katalin* — *Erdélyi Andor*, — helyben hagyva.
2394 *Nagy János* — *Schillinger Lipót*, — részben megváltoztatva.
2401 *Zilahy Lajos* — *Tóth Lajos*, — helyben hagyva.
2525 *Békésmegyei takarékpénztár* — *Gottfried Jakabné*, — helyben hagyva.
2526 *Polgári takarékpénztár* — *Baranyi Menyhért*, — részben megváltoztatva.
2589 *Krätinger Andrásné* — *Jakosovszki Sámuel*, — helyben hagyva.
2590 *Komár György* — *Farkas Lukács*, — rendelet.

Előadó: Dr. *Imrik Péter*.

2113 *Petrovits Antal* — *Lőrincz András*, — helyben hagyva.
2734 *Pántye Dán János* — *Pafukán Juon*, — feloldva.
2728 *Dancsik Péter* csődügye, — helyben hagyva.
2601 *Pafukán Juon* — *Pántye Dán János*, — visszautasítva.
2642 *Junhaus E.* — *Feldmann Márton*, — helyben hagyva.
2658 *Réthy Kálmán* — *Elek Lajos*, — helyben hagyva.
2665 *Taró Tivadar* — *Osváth Sámuel*, — rendelet.

SZINHAZ.

Boris.

(Népszínmű 3 felvonásban. Irta: Almási Tihamér. A Népszínház ma esti bemutatójához.)

Satnyul, egyre satnyul a magya népszínmű előfája. Gyümölcssei régen lehultak, levelei elszáradtak, már a gyökerei is betegek. Hol a kertész, a ki ápolni tudná akár magát a fát, akár a talajt, amelyben áll?

Ez a talaj a Népszínház volna. A mikor a régi regime megszűnt és új rendszer lépett életbe ott, azt hittük, hogy új életre kell a népszínmű és egy kis egészséges, friss levegőt kapva, megint szépen virágozni, gyümölcsözni fog. Azonban csalódtunk. A betegség sokkal mélyebben gyökerezik, semhogy egykönnyen gyógyítani lehetne. Vagy nem bátorítják eléggé a népszínműírókat, vagy valóban nincsenek jó népszínműírók. Mindkét esetben elég szomorú a magyar népszínmű sorsa.

Ma végre hosszú szünet után, mialatt az operettek egész sora került a színpadra, többkevesebb szerencsével, végre egy magyar népszínmű került színre Almási Tihamértól, a »Tót leány« szerzőjétől. Ismét csak azon kezdjük, hogy nem akarunk elébe vágni a véleményeknek, meg lévén győződve arról, hogy a színházban a közönség a föltétlen szuverén és első sorban annak a véleménye dönt. De annyit valószínűnek tartunk, hogy aligha fog száz előadást érni a szerzőnek ez a darabja is, mint a »Tót lány.«

Egy fránya huszármester csinálja a gabajodást a darabban. Olyan csinos, szemrevaló, nyalka huszár ez, a ki hazakerülvén falujába rövid ideig tartó szabadságra, elcsavarja az összes lányok és asszonyok fejét. Megbabonázza valamennyit. Megbűvöli a kis Julcsát is, Csató asztalosmester leányát. De Isten tudja, miféle becsületességi roham lepi meg, miután szerelmet vallott a leánynak, elmegy a lakására és bevalja, hogy ne vegye komolyan a vallomást: ő bizony nem szereti. Sajátságos vagy becsületességi roham a paraszt Doun Juan részéről. Hogy igaz-e, vagy hihető, azt végezze el saját lelkiismeretével a szerző. Denique, a csalódott leány vízbe ugrik ezért, apjának első legénye pedig, a ki amugy is szerelmes belé, kiment a vízből. Igen ám, de most Julcsa néneje, a jó Boris szeret belé a fránya legénybe, a ki viszont beleszeret Borisba. Borisba másrésztől egy becsületes erdész szerelmes és feleségül is veszi. A huszár most még jobban üldözi szerelmével az asszonyt, a ki azonban a mikor a legény rátör és erőszakoskodni akart egy konyhakéssel agyonszurja a toladót. A mikor férje bejő, rámutat a holttestre, mondván:

— Szerettem, megöltem!

Ezzel végződik a darab, miután hirtelen tragédiává lett, a mire senki sincs előkészítve. Milyen büntetőjogi következménye lesz Boris ádáz szerelmének, azt a szerző a képzelődésre bizza.

REGÉNY-CSARNOK.

A NAGY FEJMOSÁS.

(Katonai humoreszk.)

Lenz Fülöp után: Idem.

Némi szünet után, mely arra volt jó az ezred első emberének, hogy marciális bajuszán egyet sodorintson, meg hogy eddigi állásából egy fertály mozdulatot téve, ily módon szemtől-szembe kerüljön a kapitánnyal, így szötte tovább a beszéd fonálát az ezredes:

— Cziegenbrüch kapitány uram, önnek is be kell előttem vallania tévedését, hogy magáról egy kissé elfelejtkezett. Azok a hangsúly nyomatékok, melyeket ön használt őrmesterével szemben, szó a mi szó, egy kissé erősek voltak. Egy őrmester, a ki mégis csak bizalmi ember és jobb keze a század parancsnokának, mindenkor joggal tarthat igényt arra, hogy

rosszul ne bánjanak vele és ne illessék őt csufokkal, főleg azok előtt, a kik a legnagyobb tisztelettel tartoznak neki adózni. Ez sehogy sem járja. Erélyesen figyelmeztetem önt, hogy többé ilyen módon, mint a hogy az előbb értesültem, senkivel szembe fel ne lépjen. Mert ha most az őrmester ön ellen panaszt talál emelni, akkor kétséget sem szenved, hogy ennek az esetnek olyan következményei lehetnek, melyek nem valami kedvelők lennének önre nézve. Én édes teremtem. Nagyon jól tudom én azt, hogy mi nálunk nem lehet keztyüs kézzel senkit sem cizirógatni s hogy a legénységnek nem szokás hizelegni, hogy valamire rávegyük. De ön ezuttal mégis csak nagyon elvetette a sulyokat. Önnek nem kellett volna szeméi elől téveszteni azt a körülményt, hogy olyas valaki áll a színe előtt, a ki a legmagasabb rang hordozója az altiszt karban. Nos, önnek bizonyára kellett valami okának lennie a dorgálásra, hadd halljam, mi az, ki vele! Ehhez szabom aztán, hogy elejtsem-e az esetet, vagy pedig tovább firtassam.

Cziegenbrüch kapitánynak futó mosoly vonult végig az arcán, mert előre örült az adandó felvilágosításnak, a minek még jobban fel kellett a őrnagy urat dühösíteni.

— Ezredes ur kérem, az egész egy nagy félreértés! — jelentette ki a kapitány. — Rajta kaptam Keller őrmestert, a mint Trübsal altisztet tiltott módon szidalmazta. Keller őrmester tagadta tettét, mire én idéztem saját szavait bizonyítékaul annak, hogy jól hallottam, a mit mondott, s a miben hibáztott. Már most Kleinhaus ezredparancsnok helyettes ur, a ki nem volt kezdettől fogva az eset színhelyén, azt hitte, hogy én voltam az a goromba fráter, a ki így rámondult az őrmesterre. Innen ered az egész história!

Az ezredes álmélkodva tekintett az őrnagy felé, viszont az őrnagy hűledezve bámult az ezredesre.

— Ha legalább az őrnagy ur az igazi tényállásról felvilágosított volna! Így az egész kellemetlen félreértés kikerülhető lett volna — felelte Kleinhaus őrnagy uram erősen dörmögő hangon.

— Ha legalább az őrnagy ur szóhoz jutni engedett volna! Így talán... Itt az ezredes megszakította a kapitányt:

— Különös és csodálatos egy ügy! Hiszem azonban, hogy most már a kibékülés önök közt annál hamarabb helyre áll. Őrmester ur!

Az őrmester előáll.

— Tehát ön az a deliquens, a ki olyan cifrán és kacskaringósan tudja az embereit összeremtettetni? — szólította meg az ezred feje az őrmestert. — Én kénytelen vagyok önt börtönnel sújtani hibájáért. Kire vonatkozott, mondja kérem, az ön dörgedelmes lezkeztetése?

Az őrmester hiven az igazsághoz, elreferálta az ezredesnek, hogy az bizony Trübsal altisztre vonatkozott. Még valamit akart toldani a szavaihoz, de az ezredes ezt nem engedte, hanem az kívánta, hogy az őrmester a szitkok litániáját n. ki elszavalja.

— Ha majd elkészül a nagy munkával, fogok önnek engedélyt adni arra, hogy mentéseit elébem terjeszse. Adta ki kurtán a parancsot az ezredes.

Sokkal joviálisabban, sokkal nagyobb kedélyességgel, semmint ezt az előzmények után várni lehetett volna, tartotta meg épületes prédikációját az őrmester. A beszédet ugyanis terjedelménél fogva joggal illette meg ez az elnevezés. Midőn pedig a beszédnek vége szakadt s a mesterien stylizált sitok-lajstrom befejezést nyert, akkorára eszibe sem jutott többé az ezredesnek, hogy az őrmesternek tett ígérését be kellene váltania, hanem hozzáfogott egyenesen az őrmester mosdatásához.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Stefánia házassága.

Budapest, okt. 13. (Saj. tud. táv.)

Bécsi hírek szerint *Stefánia* özv. trónörökös nő eljegyzését legközelebb hivatalosan is közléstetik, amennyiben a vagyoni és udvari etikett kérdések már teljesen el vannak intézve. Még csak egyedül leánya helyzete forog kérdésben, hogy anyjánál maradjon-e vagy a király kívánságát teljesítsék, hogy előbb férjhez adják.

Splényi rendőrkapitány ügye.

Budapest, okt. 13. (Saj. tudósítónk táv.)

Még a borhamisítók általános felfedezése idején történt, hogy *Splényi* Ödön br. rendőrkapitány az Engel czég iránt tulságos nagy előzékenységet tanusítva a hivatalos eljárásban, ez által magára vonta a hivatalos körök figyelmét. A budapesti kir. törvényszék ma tárgyalta *Splényi* rendőrkapitánynak ez ügyben tanusított eljárását s őt felmentette, az ügyész azonban felebbezett.

Nagy lóvásárlás Magyarországon.

Budapest, okt. 13. (Saj. tud. táv.)

A párisi omnibusz-társaság a kiállítás idejére 2500 lovat vásárol Magyarországon. Egy temesvári lókereskedővel ez irányban már összeköttetésbe is léptek s a megbízottak megérkeztek Magyarországra.

A transzváli háború.

London, okt. 13. A Reuter-ügynökségnek jelentik Fokvárosból tegnapi ke-

lettel: Maribogo mellett, Mafekingtől 40 angol mértföldnyire délre, elvágta a táviró-drótot. Vrijberg mellett tegnap délután egy búr csapat ledöntötte a határkerítést, előnyomult a vasut felé és elvágta a táviró-drótot. 2000 búr megszállva tartja a vasuti vonalat.

Durban, okt. 13. A bürok elfoglalták Albertina állomást, a mely a natali államvasut tulajdona, noha oranjei területen van. Ladysmithben nőttön nő az izgatottság. A csapatok csak parancsra várnak, hogy azonnal előnyomuljanak.

Pretória, okt. 13. Greene angol ügyvivő tegnap délután mint magánember elbucszott Krüger elnöktől és a hatóságok fejeitől. Az ügyvivő ma hivatalnokaival egyetemben külön vonattal elutazik Pretóriából. Tegnap délután 5 órakor itt kihirdették a hadi állapotot.

London, okt. 13. A Times értesülése szerint Steijn, Oranje szabadállam elnöke Milner kormányzónak hozzá intézett kérdésére formálisan kijelentette, hogy Oranje szabadállam Transzvállal tart. (M. T. I.)

London, okt. 13. Egy fokvárosi távirat megerősíti azon hírt, hogy a bürok egy páncélos vonatot a levegőbe röpítették s ennek következtében 15 angol katona meghalt.

A bolgár miniszterválság.

Szófia, okt. 13. Az utolsó pillanatban sikerült Ivancsovnak megalakítani a kabinetet, még pedig következőképen: Ivancsov elnökség és külügy, Radoszlavov belügy, Vaszov, a szobrane elnöke közoktatásügy, Tenev pénzügy, Nacsovics kereskedelem és földmívelésügy, Toncsev közmunkaügy, Pesev igazságügy és Paprikov hadügyminiszter. (M. T. I.)

Dreyfus villája.

Budapest, október 13. (Saj. tud. táv.) Egy kairói távirat jelenti, hogy Helán egy kies fekvésű egyiptomi fürdőhelyen villát béreltek Dreyfus és családja részére. A telet itt fogják tölteni.

Francia dolgok.

Páris, október 13. A hivatalos lap Gallifet hadügyminiszternek egy rendeletét közli, amely a katonatiszteknek, bármily ranguk is, megtiltja, hogy polgári ruhát viseljenek, kivéve a szabadságot tiszteket és a párisi helyőrség szolgálaton kívül lévő tisztjét. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Birtokesere és parcellázás. A csanádi káptalan a kultuszminiszterium útján legfelsőbb helyen engedelmet kapott arra, hogy eladhassa a Temes vármegye területén, Sztancsófalva határában fekvő, mintegy 4707 katasztrális hold terjedelmű ingatlan birtokát, mely erdőből, szán-

tóföldből, terjedelmes legelőből és szőlőből, valamint belsőségből áll. A 651,442 koronára hivatalosan fölbecsült földbirtok eladására nyilvános versenytárgyalást tűztek ki, de a határidő lejárt, a nélkül, hogy megfelelő ajánlat érkezett volna. Most a kincstár vásárolta meg a sztancsófalvi birtokot, melynek hivatalos átvétele most folyik a helyszínén és Temesvárott. A kincstár a megvett ingatlant nem veszi a saját kezelésébe, hanem parcellázni fogja és kisebb tagokban bocsátja eladásra vagy bérletbe. Más hír szerint az a terv is fölmerült, hogy a parcellázás eredménye szerint a birtokon esetleg telepítést foganatosítsanak, mely célra a szakértők nagyon alkalmasnak mondják a váltakozó terepű sztancsófalvai határt,

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 13.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	368. 1/2
Magyar hitel	—	—	—	—	372. 3/4
Allamvasut	—	—	—	—	239. —
Rimamurányi	—	—	—	—	336. 1/2
Magyar jelzálog	—	—	—	—	235. —
Salgótarjáni	—	—	—	—	341. —
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623. —
Villamosvasut	—	—	—	—	225. —
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	251. 1/2
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Déliavasut	—	—	—	—	65.08

idők.
Budapest, október 12.
Készáru buzában az irányzat sülárd volt, és 35,000, mm. forgalom mellett az árak — krra' magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	8.16
Buza áprilisra	—	—	—	—	8.62
Uj tengeri	—	—	—	—	5.16
Rozs okt.	—	—	—	—	6.55
Zab okt.	—	—	—	—	4.90
Káposzta, repcze, aug.	—	—	—	—	—

Bécs, október 13.

Az irányzat csendes.

Osztr. hitel	—	—	—	—	861.10
Magyar hitel	—	—	—	—	867. —
Allamvasut	—	—	—	—	325. —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	115.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	98.50
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,0%	—	—	—	—	119.75
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,0%	—	—	—	—	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	119.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.29
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	—	—	—	—	94.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	161.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	137.50
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	98. —
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	98. —
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	98.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	135.50
Osztrák magyar bankrészcvény	—	—	—	—	900. —
Magyar hitelbankrészcvény	—	—	—	—	366.50
Osztrák hitelintézeti részcvény	—	—	—	—	361.60
Párisi vista	—	—	—	—	325. —
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	9.57
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	120.95
London vista	—	—	—	—	47.80
10 márkás arany	—	—	—	—	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kölcsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kölcsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.										
	ind.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		ind.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.					
Kölcsvár	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05		
B.-Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 55	Nagykátá	>	10 20	3 00	7 54	10 16	Debreczen	>	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20		
Csucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 37	Szolnok	>	11 19	3 56	9 27	11 31	Érmihályfalva érk.	>	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47		
Bucsa	>	—	—	9 33	8 52	P.-Ladány	>	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.							
Brátka	>	—	—	9 50	9 11	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.			
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 32	Sáp	>	† 1 17	† 5 48	12 29	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15		
Élesd	>	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	B.-Ujfalu	>	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01	
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	M.-Peterd	>	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48		
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	M.-Keresztes	>	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta							
Viad-Velenceze	>	2 25	8 32	11 10	10 37	Bors	>	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.			
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	>	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05		
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Báránd	>	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—		
Püspöki	>	—	8 51	11 42	11 14	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos	>	9 41	5 17	M.-Pályi	>	5 47	1 30	
Bors	>	—	—	11 50	11 22	V.-Velenceze	>	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi	>	10 05	5 41	H. Pályi	>	6 03	1 48
Mező-keresztes	>	—	—	12 00	11 37	F.-Vásárhely	>	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi	>	10 20	5 55	H. B. zos	>	6 18	2 05
Mező-Peterd	>	—	—	12 10	11 50	M.-Telegd	>	2 59	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-	>	—	—	Sáránd	>	6 46	2 29
B.-Ujfalu	>	3 18	9 23	12 29	12 05	Élesd	>	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13		
Sáp	>	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	>	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	>	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49	
P.-Ladány	>	4 03	10 06	1 34	1 19	5 51	Bucsa	>	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09	
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	>	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00							
Nagy-Kátá	>	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	>	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55							
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	—	Kölcsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 32	7 00								

Nagyvárad—Szeged.

Szeged—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

Nagyvárad ind.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Szeged ind.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Nagyvárad ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Arad ind.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Ósi	10 30	4 30	7 00	H.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	Gyula	12 21	6 44	10 01	Kurtics	5 30	11 52	10 07
Less	10 48	5 01	7 52	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	6 17	12 31	10 54
Gyapju	10 56	5 10	8 05	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 24	7 45	5 03	Békés-Csaba	6 47	2 33	4 50
Csaba	11 05	5 19	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 21	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szabolcs	11 26	5 44	8 46	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán	11 46	† 6 05	9 15	Kötegyán	† 7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	Vegy. v.	Vegy. v.	Dobrest ind.	Vegy. v.	Vegy. v.		
Gyula	12 21	6 44	10 01	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	† 6 34	† 8 21	Nánhegyes	† 4 32	† 6 46		
Csaba	2 10	7 41	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
Orosháza	3 10	9 10	5 50	Less	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16								
Szeged	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli döt jelentik.
A *-gal jelzették feltételes megálló helyek